

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2022. gada 28. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – 23. panta 3. punkts – Prasība par izpildes tiesu iestādes dalību – 6. panta 2. punkts – Policijas dienesti – Izslēgšana – Nepārvarama vara – Jēdziens – Juridiskie nodošanas šķēršļi – Pieprasītās personas veikti tiesiski pasākumi – Starptautiskās aizsardzības pieteikums – Izslēgšana – 23. panta 5. punkts – Nododanai paredzēto termiņu izbeigšanās – Sekas – Atbrīvošana – Pienākums veikt visus citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai novērstu bēgšanu

Lietā C-804/21 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2021. gada 20. decembrī un kas Tiesā reģistrēts tajā pašā dienā, tiesvedībās par Eiropas apcietināšanas orderu izpildi, kuri izsniegti attiecībā uz

C,

CD

pret

Syyttäjä,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja A. Prehala [*A. Prechal*] (referente), tiesneši J. Pasers [*J. Passer*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], N. Vāls [*N. Wahl*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 2. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– C un CD vārdā – *H. Nevala, asianajaja,*

* Tiesvedības valoda – somu.

- Somijas valdības vārdā – *H. Leppo*, pārstāve,
- Nīderlandes valdības vārdā – *J. Langer*, pārstāvis,
- Rumānijas valdības vārdā – *E. Gane* un *L.-E. Bațagoi*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *S. Grünheid* un *I. Söderlund*, pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2022. gada 10. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”), 6. panta 2. punktu, kā arī 23. panta 3. un 5. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderu, kurus Rumānijas tiesa ir izdevusi attiecībā uz Rumānijas pilsoņiem C un CD, izpildi Somijā.

Atbilstošās tiesību normas

Pamatlēmums 2002/584

- 3 Pamatlēmuma 2002/584 8. un 9. apsvērumi ir izteikti šādā redakcijā:
 - “(8) Nolēmumiem par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi ir jābūt pakļautiem pietiekamai kontrolei, kas nozīmē, ka dalībvalsts tiesas iestādei, kurā pieprasītā persona ir apcietināta, būs jāpieņem lēmums par tās nodošanu.
 - (9) Centrālo iestāžu loma Eiropas apcietināšanas ordera izpildē nepārsniedz praktisku un administratīvu atbalstu.”
- 4 Pamatlēmuma 1. panta “Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt” 1. un 2. punktā ir noteikts:
 - “1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.
 - 2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.”

5 Minētā pamatlēmuma 6. pantā “Kompetento tiesu iestāžu noteikšana” ir noteikts:

“1. Izsniegšanas tiesu iestāde ir izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

2. Izpildes tiesu iestāde ir izpildes dalībvalsts tiesu iestāde, kas ir kompetenta izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz šīs valsts tiesību aktiem.

[..]”

6 Pamatlēmuma 7. pants “Centrālās iestādes iesaistīšana” ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Katra dalībvalsts var izraudzīties centrālo iestādi vai, ja tās tiesību sistēma to pieļauj, vairākas centrālās iestādes, kas palīdz kompetentajām tiesu iestādēm.

2. Dalībvalsts var, ja tas ir vajadzīgs tās tiesu sistēmas organizācijas dēļ, paredzēt centrālajai iestādei (centrālajām iestādēm) atbildību par Eiropas apcietināšanas orderu administratīvu pārsūtīšanu un saņemšanu, kā arī par citu oficiālu saraksti, kas uz to (tām) attiecas.

[..]”

7 Pamatlēmuma 2002/584 23. pantā “Personas nodošanas termiņi” ir noteikts:

“1. Pieprasīto personu nodod iespējami ātri dienā, par kuru vienojas iesaistītās iestādes.

2. To nodod ne vēlāk kā 10 dienas pēc galīgā lēmuma pieņemšanas par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi.

3. Ja pieprasītās personas nodošanu 2. punktā minētajā termiņā traucē apstākļi, ko nekontrolē neviena dalībvalsts, tad izpildes un izsniegšanas tiesu iestādes nekavējoties savstarpēji sazinās un vienojas par jaunu nodošanas dienu. Šajā gadījumā nodošana notiek 10 dienu laikā no dienas, par kuru panākta jaunā vienošanās.

4. Nodošanu izņēmuma gadījumā var uz laiku atlikt nopietnu humānu iemeslu dēļ, piemēram, ja ir pamatoti iemesli domāt, ka tas acīmredzami apdraudētu pieprasītās personas dzīvību vai veselību. Eiropas apcietināšanas ordera izpilde notiek iespējami drīz pēc tam, kad šie iemesli beidz pastāvēt. Izpildes tiesu iestāde par to nekavējoties informē izsniegšanas tiesu iestādi un vienojas par jaunu nodošanas dienu. Šajā gadījumā nodošana notiek 10 dienu laikā no dienas, par kuru panākta jaunā vienošanās.

5. Beidzoties termiņiem 2. līdz 4. punktā minētajiem termiņiem, ja persona joprojām atrodas apcietinājumā, to atbrīvo.”

Somijas tiesības

Likums par nodošanu

- 8 Pamatlēmuma 2002/584 īstenošanai pieņemtās valsts tiesību normas ir atrodamas 2003. gada 30. decembra *laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä* (1286/2003) (Likums par nodošanu izdarītu nodarījumu dēļ starp Somijas Republiku un citām Eiropas Savienības dalībvalstīm (1286/2003); turpmāk tekstā – “Likums par nodošanu”).
- 9 Saskaņā ar Likuma par nodošanu 11., 19. un 37. pantu Somijā izpildes tiesu iestādes, kurām ir kompetence lemt par nodošanu un paturēšanu apcietinājumā, ir *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinku pirmās instances tiesa, Somija) un – kā apelācijas tiesa – *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija). Saskaņā ar šī likuma 44. pantu *Keskusrikospoliisi* (Valsts kriminālpolicijas pārvalde, Somija) ir kompetence izpildīt lēmumu par nodošanu.
- 10 Saskaņā ar minētā likuma 46. panta 1. punktu persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, tiek nodota tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kura ir iesniegusi pieteikumu, pēc iespējas ātrākā termiņā, par kuru ir vienojušās attiecīgās iestādes. Tomēr tā tiek nodota ne vēlāk kā desmit dienu laikā pēc tam, kad lēmums par nodošanu ir kļuvis galīgs.
- 11 Saskaņā ar šī paša likuma 46. panta 2. punktu, ja šīs personas nodošana 1. punktā paredzētajā termiņā izrādās neiespējama nepārvaramas varas apstākļu dēļ Somijā vai dalībvalstī, kas ir iesniegusi pieteikumu, kompetentajām iestādēm ir jāvienojas par jaunu nodošanas datumu. Nodšana ir jāveic desmit dienu laikā no jaunā datuma, par kuru notikusi vienošanās.
- 12 Saskaņā ar Likuma par nodošanu 48. pantu, ja, beidzoties tā 46. un 47. pantā paredzētajiem termiņiem, minētā persona joprojām atrodas apcietinājumā, tā ir jāatbrīvo.

Likums par ārvalstniekiem

- 13 Valsts tiesību normas patvēruma jomā ir ietvertas 2004. gada 30. aprīļa *ulkomaalaislaki* (301/2004) (Likums par ārvalstniekiem (301/2004); turpmāk tekstā – “Likums par ārvalstniekiem”), kas atbilst 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītās Konvencijas par bēgļa statusu (*Apvienoto Nāciju Organizācijas līgumu krājums*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), kura ir papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā parakstīto Protokolu par bēgļa statusu, normām. Likuma par ārvalstniekiem tiesību normas ir piemērojamas visiem Somijā dzīvojošiem ārvalstu pilsoņiem, tostarp Savienības pilsoņiem.
- 14 Saskaņā ar Likuma par ārvalstniekiem 40. panta 3. punktu ārvalstniekam ir tiesības uzturēties Somijas teritorijā viņa pieteikuma izskatīšanas laikā līdz brīdim, kad par to ir pieņemts galīgais lēmums vai attiecībā uz viņu ir pieņemts izpildāms lēmums par izraidīšanu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 Attiecībā uz Rumānijas pilsoņiem C un CD attiecīgi 2015. gada 19. un 27. maijā Rumānijas tiesu iestāde izsniedza Eiropas apcietināšanas orderus, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodus uz pieciem gadiem un papildsodus uz trim gadiem (turpmāk tekstā kopā – “attiecīgie Eiropas apcietināšanas orderi”). Šie sodi tika uzlikti par bīstamu un sevišķi bīstamu narkotisko vielu tirdzniecību un dalību noziedzīgā organizētā grupā.
- 16 Attiecībā uz C un CD tika veiktas šo Eiropas apcietināšanas orderu izpildes procedūras Zviedrijā. Ar 2020. gada 8. aprīļa nolēmumu *Högsta domstolen* (Augstākā tiesa, Zviedrija) uzdeva nodot C Rumānijas iestādēm un ar 2020. gada 30. jūlija nolēmumu *Svea hovrätt* (*Svea* apelācijas tiesa Stokholmā, Zviedrija) uzdeva nodot CD šīm pašām iestādēm. C un CD tomēr izceļoja no Zviedrijas uz Somiju pirms šo lēmumu par nodošanu īstenošanas.
- 17 2020. gada 15. decembrī C un CD, pamatojoties uz attiecīgajiem Eiropas apcietināšanas orderiem, tika aizturēti un ievietoti apcietinājumā Somijā.
- 18 Ar 2021. gada 16. aprīļa nolēmumiem *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa) uzdeva veikt viņu nodošanu Rumānijas iestādēm. Atbildot uz Rumānijas iestāžu lūgumu, Valsts kriminālpolicijas pārvalde noteica pirmo nodošanas datumu 2021. gada 7. maijā. C un CD gaisa pārvadājumu uz Rumāniju nebija iespējams noorganizēt pirms šī datuma COVID-19 pandēmijas dēļ.
- 19 2021. gada 3. maijā C un CD iesniedza apelācijas sūdzību *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa). 2021. gada 4. maijā šī tiesa provizoriski aizliedza izpildīt lēmumus par nodošanu. 2021. gada 31. maijā minētā tiesa noraidīja apelācijas sūdzības, līdz ar to provizoriskais nolēmums, ar kuru tika aizliegta šo nodošanas lēmumu izpilde, tika atcelts.
- 20 Otrais nodošanas datums tika noteikts 2021. gada 11. jūnijā. Tomēr šī nodošana vēlreiz tika atlikta, jo nebija tieša gaisa savienojuma ar Rumāniju un nebija iespējams noorganizēt gaisa pārvadājumu caur citu dalībvalsti, ievērojot norunāto grafiku.
- 21 C un CD iesniedza vairākus citus lūgumus par nodošanas lēmumu izpildes apturēšanu *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinki pirmās instances tiesa) un *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa). Visi šie lūgumi tika noraidīti vai atzīti par nepieņemamiem.
- 22 Trešais nodošanas datums attiecībā uz CD tika noteikts 2021. gada 17. jūnijā un attiecībā uz C – 2021. gada 22. jūnijā. Tomēr šo nodošanu atkal nebija iespējams veikt, šoreiz tādēļ, ka C un CD iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumus Somijā. Ar 2021. gada 12. novembra lēmumiem *Maahanmuuttovirasto* (Valsts imigrācijas iestāde, Somija) šos pieteikumus noraidīja. C un CD par šiem lēmumiem cēla prasību *hallinto-oikeus* (administratīvā tiesa).
- 23 Pēc tam C un CD cēla prasību *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinki pirmās instances tiesa, Somija), lūdzot, pirmkārt, viņus atbrīvot, pamatojoties uz to, ka nodošanas termiņš bija beidzies, un, otrkārt, atlikt viņu nodošanu, ņemot vērā viņu starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Ar 2021. gada 8. un 29. oktobra nolēmumiem *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinki pirmās instances tiesa) šos prasījumus atzina par nepieņemamiem.
- 24 Pamatlieta attiecas uz C un CD par šiem pēdējiem minētajiem nolēmumiem iesniedzējtiesā – *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa) – iesniegtajām apelācijas sūdzībām. Apelācijas sūdzību pamatojumam C un CD norāda tos pašus argumentus kā tie, kurus bija noraidījusi *Helsingin*

kārājāoikeus (Helsinku pirmās instances tiesa). Savā atbildes rakstā *syttāja* (prokuratūra, Somija) lūdza paturēt prasītājus pamatlietā apcietinājumā un neatlikt viņu nodošanas Rumānijas iestādēm īstenošanu.

- 25 Iesniedzējtiesa principiālā 2021. gada 8. decembra nolēmumā nosprieda, ka personām, attiecībā uz kurām ir pieņemts lēmums par nodošanu, ir tiesības uz to, lai viņu lūgumu attiecībā uz viņu paturēšanu apcietinājumā izskatītu tiesa. Lai novērstu jebkādu kavējumu, šī tiesa tieši sāka pamatlietas izskatīšanu.
- 26 Iesniedzējtiesai ir šaubas par Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkta interpretāciju gan no procesuālā, gan materiālā viedokļa.
- 27 Pirmkārt, attiecībā uz procesuālajiem aspektiem iesniedzējtiesai rodas jautājums par prasībām, kas no šīs tiesību normas izriet attiecībā uz nepārvaramas varas gadījuma esamības vērtējumu.
- 28 Saskaņā ar iesniedzējtiesas paskaidrojumiem ar valsts tiesību normām Valsts kriminālpolicijas pārvaldei ir uzticēti ar nodošanas izpildi saistītie uzdevumi, tiklīdz tiesas pieņemts lēmums par nodošanu ir kļuvis galīgs. Savā nolēmumā tiesa neizdod rīkojumu attiecībā uz nodošanas datumu; nodošana tiek izpildīta, ievērojot termiņus, kas šim nolūkam ir paredzēti Likumā par nodošanu atbilstoši Pamatlēmumam 2002/584.
- 29 Tāpat šī tiesa norāda, ka Valsts kriminālpolicijas pārvalde ir atbildīga par lēmuma par nodošanu praktisko īstenošanu, nodrošina saikni ar izsniegšanas dalībvalsts kompetentajām iestādēm un vienojas par jaunu nodošanas datumu, ja nodošana nav tikusi veikta desmit dienu laikā, kā tas ir bijis pamatlietā.
- 30 Saskaņā ar iesniedzējtiesas judikatūru apcietinātā persona jebkurā brīdī var vērsties kompetentajā tiesā, lai tā pārbaudītu, vai viņas paturēšana apcietinājumā joprojām ir pamatota. Šajā gadījumā tiesai tostarp ir jāizvērtē, vai nodošana nav tikusi veikta nepārvaramas varas gadījuma dēļ Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkta izpratnē. Savukārt Valsts kriminālpolicijas pārvalde un citas iestādes sistemātiski neiesniedz jautājumu par paturēšanu apcietinājumā kompetentās tiesas izskatīšanā.
- 31 Tādējādi iesniedzējtiesai rodas jautājums par šādas valsts procedūras saderību ar Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punktu, kā arī par iespējamās nesaderības sekām.
- 32 Otrkārt, attiecībā uz Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkta materiālajiem aspektiem iesniedzējtiesa jautā, vai jēdziens “nepārvarama vara” attiecas uz juridiskiem šķēršļiem, kuru pamatā ir dalībvalsts iekšējie tiesību akti un kuru rezultātā tiek kavēta nodošana sākotnēji paredzētajā termiņā.
- 33 Šī tiesa norāda, ka 2017. gada 25. janvāra spriedumā *Vilkas* (C-640/15, EU:C:2017:39) Tiesa ir nospriedusi, ka jēdziens “nepārvarama vara” var tikt piemērots situācijā, kad apcietinātā persona izrāda fizisku pretestību, kas padara neiespējamu tās nodošanu, ar nosacījumu, ka ārkārtas apstākļu dēļ izpildes tiesu iestāde un izsniegšanas tiesu iestāde nav varējušas paredzēt šādu pretošanos un ka, neraugoties uz šo iestāžu īstenoto pienācīgo rūpību, nav bijis iespējams novērst tās ietekmi uz nodošanu.

- 34 Pamatlietā, lai gan COVID-19 pandēmija sarežģīja nodošanas praktisko īstenošanu un termiņu ievērošanu, galvenie šīs nodošanas šķēršļi bija izpildes aizliegums, ko iesniedzējtiesa bija noteikusi attiecībā uz C un CD iesniegto apelācijas sūdzību izskatīšanas laiku, kā arī šo pēdējo minēto iesniegtie patvēruma pieteikumi. Attiecībā uz pēdējo minēto aspektu iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem patvēruma meklētājam ir tiesības palikt Somijas teritorijā viņa pieteikuma izskatīšanas laikā vai līdz brīdim, kad attiecībā uz viņu ir pieņemts lēmums par izraidīšanu.
- 35 Šādos apstākļos *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai ar Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punktu, lasot to kopsakarā ar tā 23. panta 5. punktu, tiek prasīts, lai gadījumā, ja apcietinātā persona nav tikusi nodota noteiktajā termiņā, pamatlēmuma 6. panta 2. punktā minētā izpildes tiesu iestāde pieņemtu lēmumu par jaunu nodošanas datumu un pārbaudītu, vai pastāv nepārvaramas varas gadījums un tiek ievēroti apcietinājumam piemērojamie nosacījumi, vai arī procedūra, kurā tiesa izskata šos jautājumus tikai pēc lietas dalībnieku pieprasījuma, arī ir saderīga ar pamatlēmumu? Ja tiek pieņemts, ka termiņa pagarināšanai ir nepieciešama tiesu iestādes iesaistīšanās, vai tas, ka šāda iesaistīšanās nenotiek, katrā ziņā nozīmē, ka pašā pamatlēmumā paredzētie termiņi ir izbeigušies, un tādā gadījumā apcietinātā persona ir jāatbrīvo saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 5. punktu?”
- 2) Vai Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “nepārvarama vara” ietver arī tādus juridiskus nodošanas šķēršļus, kuri ir balstīti uz izpildes dalībvalsts tiesību aktiem, kā, piemēram, izpildes aizliegums, kas pasludināts uz tiesvedības laiku, vai patvēruma meklētāja tiesības uzturēties izpildes valstī līdz brīdim, kad tiek pieņemts lēmums par viņa patvēruma pieteikumu?”

Par lūgumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību

- 36 Iesniedzējtiesa šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ir lūgusi piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību, kas ir paredzēta Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a panta pirmajā daļā un Tiesas Reglamenta 107. pantā.
- 37 Konkrētajā gadījumā ir jākonstatē, ka šīs procedūras piemērošanai paredzētie nosacījumi ir izpildīti.
- 38 Pirmkārt, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Pamatlēmumu 2002/584, uz ko attiecas LESD trešās daļas V sadaļa par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Līdz ar to šis lūgums var būt steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedības priekšmets saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23.a panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punktu.
- 39 Otrkārt, runājot par steidzamības kritēriju, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka šis kritērijs ir izpildīts, ja persona, uz kuru attiecas pamatlieta, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas dienā atrodas apcietinājumā un tās paturēšana apcietinājumā ir atkarīga no pamatlietas atrisinājuma (skat. it īpaši spriedumus, 2015. gada 16. jūlijs, *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 24. punkts, kā arī 2021. gada 16. novembris, *Governor of Cloverhill Prison u.c.*, C-479/21 PPU, EU:C:2021:929, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 Šajā ziņā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šī lūguma iesniegšanas dienā C un CD patiešām atradās apcietinājumā.
- 41 Turklāt prejudiciālie jautājumi ir par to, kā interpretēt Pamatlēmuma 2002/584 23. pantu, kura 5. punktā šī panta 2.–4. punktā minēto termiņu izbeigšanās gadījumā ir paredzēta pieprasītās personas atbrīvošana. Tādējādi atkarībā no Tiesas sniegtās atbildes uz uzdotajiem jautājumiem iesniedzējtiesai varētu būt jāizdod rīkojums par C un CD atbrīvošanu.
- 42 Šādos apstākļos Tiesas otrā palāta 2022. gada 17. janvārī pēc tiesneses referentes ziņojuma un ģenerāladvokātes uzklaušanās nolēma apmierināt iesniedzējtiesas lūgumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par otro jautājumu

- 43 Ar otro jautājumu, kas jāizskata vispirms, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “nepārvarama vara” attiecas arī uz tādiem juridiskiem nodošanas šķēršļiem, kas izriet no tiesiskiem pasākumiem, kurus ir veikusi persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, un kuri ir balstīti uz izpildes dalībvalsts tiesībām, ja izpildes tiesu iestāde atbilstoši šī pamatlēmuma 15. panta 1. punktam ir pieņēmusi galīgo lēmumu par nodošanu.
- 44 No Tiesas pastāvīgās judikatūras dažādās Savienības tiesību jomās izriet, ka ar jēdzienu “nepārvarama vara” saprot neparastus un neparedzamus apstākļus, kurus persona, kas uz tiem atsaucas, nevar ietekmēt un kuru sekas, neraugoties uz pienācīgu rūpību, nav novēršamas (spriedums, 2017. gada 25. janvāris, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 45 Turklāt jēdziens “nepārvarama vara” Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka šī tiesību norma ir atkāpe no šī pamatlēmuma 23. panta 2. punktā paredzētā noteikuma, ir jāinterpretē šauri (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 25. janvāris, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 56. punkts).
- 46 Saistībā ar juridiskajiem nodošanas šķēršļiem, kas izriet no tiesiskiem pasākumiem, kurus ir veikusi persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, protams, ir jānorāda, ka šādi šķēršļi nav saistīti ar izpildes dalībvalsts iestāžu rīcību un ka to sekas, proti, neiespējamība nodot šo personu paredzētajā termiņā, nebija iespējams novērst, neraugoties uz pienācīgu rūpību.
- 47 Tomēr, kā pamatoti norādījuši C un CD, Rumānijas valdība, kā arī Eiropas Komisija, tiesiski pasākumi, ko persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ir veikusi atbilstoši izpildes dalībvalsts iekšējās tiesībās paredzētajām procedūrām, lai apstrīdētu viņas nodošanu izsniegšanas dalībvalsts iestādēm, vai kuru rezultātā šī nodošana tiek aizkavēta, nevar tikt uzskatīti par neparedzamu apstākli.
- 48 Līdz ar to šādi juridiski nodošanas šķēršļi, kas izriet no šīs personas veiktajiem tiesiskajiem pasākumiem, nevar veidot nepārvaramas varas gadījumu Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkta izpratnē.

- 49 No iepriekš minētā izriet, ka šī pamatlēmuma 23. pantā paredzētos nodošanas termiņus nevar uzskatīt par apturētiem izpildes dalībvalstī notiekošo procedūru dēļ, ko ir sākusī persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ja izpildes tiesu iestāde ir pieņēmusi galīgo lēmumu par nodošanu saskaņā ar minētā pamatlēmuma 15. panta 1. punktu. Tādējādi izpildes dalībvalsts iestādēm principā ir pienākums nodot šo personu izsniegšanas dalībvalsts iestādēm minētajos termiņos.
- 50 Šajā pēdējā nodošanas procedūras posmā, kas ir reglamentēts šī paša pamatlēmuma 23. pantā, izpildes tiesu iestāde principā ir izvērtējusi visus juridiskos apstākļus un atbilstoši ir pieņēmusi galīgo lēmumu par nodošanu.
- 51 Šādu interpretāciju nosaka arī Pamatlēmuma 2002/584 mērķis paātrināt un vienkāršot tiesu iestāžu sadarbību starp dalībvalstīm. Proti, ar šo pamatlēmumu, ieviešot jaunu vienkāršotu un efektīvāku sistēmu notiesāto vai aizdomās par krimināllikuma pārkāpumu turēto personu nodošanai, ir paredzēts atvieglot un paātrināt tiesu sadarbību, lai veicinātu Eiropas Savienībai noteiktā mērķa sasniegšanu – kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, pamatojoties uz augstu savstarpējo uzticību, kurai jāpastāv starp dalībvalstīm (skat. it īpaši spriedumus, 2013. gada 29. janvāris, *Radu*, C-396/11, EU:C:2013:39, 34. punkts, kā arī 2021. gada 17. marts, JR (Apcietināšanas orderis – Notiesāšanā trešā valstī, kas ir EEZ dalībvalsts), C-488/19, EU:C:2021:206, 71. punkts).
- 52 Konkrētajā gadījumā ne no viena apstākļa no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka C un CD veiktie tiesiskie pasākumi – pat netieši – attiektos uz kādu pamattiesību pārkāpumu, uz kurām šīs personas nebūtu varējušas atsaukties izpildes tiesu iestādē procedūrā, kuras noslēgumā ticis pieņemts galīgais lēmums par nodošanu atbilstoši Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 1. punktam.
- 53 Konkrētāk, attiecībā uz C un CD Somijā iesniegtajiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem no to iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka šie pieteikumi lielā mērā bija balstīti uz argumentiem saistībā ar apcietinājuma apstākļiem izsniegšanas dalībvalstī, tas ir, Rumānijā, kuri izriet no attiecīgās Tiesas judikatūras šajā jomā, it īpaši no 2016. gada 5. aprīļa sprieduma *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), 2018. gada 25. jūlija sprieduma *Generalstaatsanwaltschaft* (Apcietinājuma apstākļi Ungārijā) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589), kā arī 2019. gada 15. oktobra sprieduma *Dorobantu* (C-128/18, EU:C:2019:857). No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka C un CD šos argumentus ir izvirzījuši izpildes tiesu iestādē procedūrā, kuras noslēgumā tika pieņemti galīgie lēmumi par nodošanu.
- 54 Turklāt, kā to ir norādījusi Komisija, LESD pievienotā Protokola (Nr. 24) par patvērumu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem vienīgajā pantā ir norādīts, ka, ņemot vērā pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības līmeni Eiropas Savienības dalībvalstīs, visos juridiskajos un praktiskajos jautājumos, kas saistīti ar patvēruma lietām, tās uzskatāmas par drošām mītneszemēm.
- 55 Šajā pantā ir piebilsts, ka tādējādi ikvienu patvēruma lūgumu, ko iesniedz kādas dalībvalsts pilsonis, var ņemt vērā vai pasludināt, ka tā izskatīšana ir pieļaujama citā dalībvalstī, tikai četros izsmēloši uzskaitītajos gadījumos.
- 56 Tomēr ne no viena apstākļa no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka C un CD situācija ietilptu kādā no minētā protokola vienīgajā pantā paredzētajiem četriem gadījumiem, turklāt iesniedzējtiesa nav uzdevusi Tiesai jautājumu saistībā ar šo pantu.

- 57 Visbeidzot vēl ir jāatgādina, ka starptautiskās aizsardzības pieteikums nav viens no Pamatlēmuma 2002/584 3. un 4. pantā uzskaitītajiem Eiropas apcietināšanas ordera neizpildīšanas pamatiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 21. oktobris, B., C-306/09, EU:C:2010:626, 43.–46. punkts).
- 58 Nemot vērā iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “nepārvarama vara” neattiecas uz tādiem juridiskiem nodošanas šķēršļiem, kas izriet no tiesiskiem pasākumiem, kurus ir veikusi persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, un kuri ir balstīti uz izpildes dalībvalsts tiesībām, ja izpildes tiesu iestāde atbilstoši minētā pamatlēmuma 15. panta 1. punktam ir pieņēmusi galīgo lēmumu par nodošanu.

Par pirmo jautājumu

- 59 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību ir izpildīta, ja izpildes dalībvalsts uztic policijas dienestam uzdevumu pārbaudīt, vai pastāv nepārvaramas varas gadījums, kā arī to, vai ir ievēroti nosacījumi, kas ir nepieciešami, lai paturētu apcietinājumā personu, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, un vajadzības gadījumā lemt par jaunu nodošanas datumu, ievērojot, ka šai personai ir tiesības jebkurā brīdī vērsties pie izpildes tiesu iestādes, lai tā spriestu par minētajiem apstākļiem. Otrkārt, šī tiesa jautā, vai šī pamatlēmuma 23. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja būtu uzskatāms, ka minētā pamatlēmuma 23. panta 3. punktā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību nav tikusi izpildīta, ir jāuzskata, ka šī 23. panta 2.–4. punktā paredzētie termiņi ir izbeigušies, un tādēļ minētā persona ir jāatbrīvo.
- 60 Nepārvaramas varas, kas rada šķēršli nodošanai Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 2. punktā paredzētajā termiņā, gadījumā no šī pamatlēmuma 23. panta 3. punkta formulējuma izriet, ka attiecīgajām izpildes un izsniegšanas tiesu iestādēm ir nekavējoties jāsazinās vienai ar otru un jāvienojas par jaunu nodošanas dienu.
- 61 Tiesa jau ir precizējusi, ka ar jēdzienu “izpildes tiesu iestāde” Pamatlēmuma 2002/584 6. panta 2. punkta izpratnē – gluži tāpat kā ar jēdzienu “izsniegšanas tiesu iestāde” šā pamatlēmuma 6. panta 1. punkta izpratnē – ir saprotams vai nu kādas dalībvalsts tiesnesis vai tiesa, vai arī tiesu iestāde kā, piemēram, dalībvalsts prokuratūra, kas piedalās šīs dalībvalsts tiesu varas īstenošanā un kas bauda vajadzīgo neatkarību no izpildvaras (spriedums, 2020. gada 24. novembris, *Openbaar Ministerie* (Dokumentu viltošana) (C-510/19, EU:C:2020:953, 54. punkts).
- 62 Turpretim saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru jēdziens “tiesu iestāde” Pamatlēmuma 2002/584 6. panta izpratnē nevar būt piemērojams dalībvalsts policijas dienestiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 24. novembris, *Openbaar Ministerie* (Dokumentu viltošana) (C-510/19, EU:C:2020:953, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 No tā izriet, ka šī pamatlēmuma 23. panta 3. punktā prasītā izpildes tiesu iestādes dalība, lai izvērtētu nepārvaramas varas gadījuma esamību, kā arī vajadzības gadījumā noteiktu jaunu nodošanas datumu, nevar tikt uzticēta tādām izpildes dalībvalsts policijas dienestam kā Valsts kriminālpolicijas pārvalde pamatlietā.

- 64 Protams, ar minētā pamatlēmuma 7. panta 1. punktu dalībvalstīm ir ļauts izraudzīties vienu vai vairākas “centrālās iestādes”, kas palīdz kompetentajām tiesu iestādēm. Turklāt nav strīda par to, ka uz dalībvalsts policijas dienestiem var attiekties jēdziens “centrālās iestādes” šī 7. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 10. novembris, *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 42. punkts).
- 65 Tomēr no minētā 7. panta, lasot to kopsakarā ar Pamatlēmuma 2002/584 9. apsvērumu, izriet, ka šādas centrālās iestādes dalībai ir jābūt ierobežotai ar praktisku un administratīvu palīdzību kompetentajām tiesu iestādēm. Līdz ar to šajā pašā 7. pantā paredzētā iespēja nevar tikt paplašināta tiktāl, lai ļautu dalībvalstīm aizstāt kompetentās tiesu iestādes ar šo centrālo iestādi saistībā ar nepārvaramas varas gadījuma esamības vērtējumu šī pamatlēmuma 23. panta 3. punkta izpratnē, kā arī vajadzības gadījumā jauna nodošanas datuma noteikšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 10. novembris, *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 42. punkts).
- 66 Proti, kā ģenerālvokāte ir uzsvērusi secinājumā 73.–76. punktā, nepārvaramas varas gadījuma esamības vērtējums šīs tiesību normas izpratnē, kā arī vajadzības gadījumā jauna nodošanas datuma noteikšana ir lēmumi par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, kas ir attiecināmi uz izpildes tiesu iestādi saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 6. panta 2. punktu, lasot to kopā ar tā 8. apsvērumu. Šajā ziņā, kā tam piekrit arī iesniedzējtiesa, šādi lēmumi pārsniedz vienkāršu “praktisku un administratīvu palīdzību”, ko var uzticēt policijas dienestiem saskaņā ar šī pamatlēmuma 7. pantu, lasot to kopā ar tā 9. apsvērumu.
- 67 Attiecībā uz sekām, kas izriet no tā, ka nav izpildes tiesu iestādes dalības, ir jākonstatē, pirmkārt, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 2.–4. punktā paredzētie termiņi faktiski ir jāuzskata par tādiem, kas šādos apstākļos ir izbeigušies.
- 68 Proti, izpildes dalībvalsts policijas dienestu veiktā nepārvaramas varas gadījuma konstatēšana un tai sekojošā jauna nodošanas datuma noteikšana bez izpildes tiesu iestādes dalības neatbilst Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punktā paredzētajām formālajām prasībām, un tas nav atkarīgs no šī nepārvaramas varas gadījuma materiālās pastāvēšanas.
- 69 Līdz ar to, ja nav izpildes tiesu iestādes dalības, šī pamatlēmuma 23. panta 2.–4. punktā paredzētos termiņus nevar likumīgi pagarināt, piemērojot šī panta 3. punktu. No tā izriet, ka tādā situācijā, kāda ir pamatlēmuma, minētie termiņi – saistībā ar minētā panta 5. punkta piemērošanu – ir jāuzskata par tādiem, kas ir izbeigušies.
- 70 Otrkārt, ir jāatgādina Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 2.–4. punktā paredzēto termiņu izbeigšanās sekas.
- 71 Protams, no Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 5. punkta formulējuma tieši izriet, ka persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, ja tā joprojām atrodas apcietinājumā, šo termiņu izbeigšanās gadījumā ir jāatbrīvo. Šādā gadījumā nav paredzēts neviens izņēmums no šī izpildes dalībvalsts pienākuma.
- 72 Tomēr Savienības likumdevējs šo termiņu beigām nav paredzējis nekādas citas sekas un it īpaši nav paredzējis, ka ar šo izbeigšanos attiecīgajām iestādēm būtu liegta iespēja vienoties par nodošanas datumu, piemērojot šī pamatlēmuma 23. panta 1. punktu, vai ka ar to izpildes dalībvalsts tiktu atbrīvota no pienākuma izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi (spriedums, 2017. gada 25. janvāris, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 70. punkts).

- 73 Turklāt tāda Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 1. punkta un 23. panta interpretācija, saskaņā ar kuru pēc šī pamatlēmuma 23. pantā minēto termiņu beigām izpildes tiesu iestādei vairs nebūtu jānodod persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, nedz arī šim nolūkam būtu jāvienojas ar izsniegšanas tiesu iestādi par jaunu nodošanas datumu, varētu apdraudēt pamatlēmumā izvirzīto mērķi paātrināt un vienkāršot tiesu iestāžu sadarbību, jo šīs interpretācijas dēļ izsniegšanas dalībvalsts tostarp var būt spiesta izdot otru Eiropas apcietināšanas orderi, lai varētu veikt jaunu nodošanas procedūru (spriedums, 2017. gada 25. janvāris, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 71. punkts).
- 74 No iepriekš izklāstītā izriet, ka tas vien, ka ir beigušies Pamatlēmuma 2002/584 23. pantā noteiktie termiņi, nevar atbrīvot izpildes dalībvalsti no tās pienākuma turpināt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procedūru un veikt pieprasītās personas nodošanu un attiecīgajām iestādēm šajā nolūkā ir jāvienojas par jaunu nodošanas datumu (spriedums, 2017. gada 25. janvāris, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, 72. punkts).
- 75 Turklāt, kā ģenerāladvokāte ir uzsvērusi secinājumā 46. punktā, ņemot vērā izpildes dalībvalsts pienākumu turpināt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procedūru, šis dalībvalsts kompetentajai iestādei gadījumā, ja persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts šis orderis, tiek atbrīvota saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 5. punktu, ir jāveic visi pasākumi, ko tā uzskata par vajadzīgiem, lai novērstu šīs personas bēgšanu, izņemot brīvības atņemšanas pasākumus.
- 76 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, pirmkārt, ka Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību nav izpildīta, ja izpildes dalībvalsts uztic policijas dienestam uzdevumu pārbaudīt, vai pastāv nepārvaramas varas gadījums, kā arī to, vai ir ievēroti nosacījumi, kas ir nepieciešami, lai paturētu apcietinājumā personu, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, un vajadzības gadījumā lemt par jaunu nodošanas datumu, un tas tā ir pat tad, ja šai personai ir tiesības jebkurā brīdī vērsties pie izpildes tiesu iestādes, lai tā spriestu par minētajiem apstākļiem. Otrkārt, Pamatlēmuma 2002/584 23. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja minētā pamatlēmuma 23. panta 3. punktā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību nav tikusi izpildīta, ir jāuzskata, ka šī 23. panta 2.–4. punktā paredzētie termiņi ir izbeigušies, un tādēļ minētā persona ir jāatbrīvo.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 77 Attiecībā uz pamatlīetas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “nepārvarama vara” neattiecas uz tādiem juridiskiem nodošanas šķēršļiem, kas izriet no tiesiskiem pasākumiem, kurus ir veikusi persona,**

attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, un kuri ir balstīti uz izpildes dalībvalsts tiesībām, ja izpildes tiesu iestāde atbilstoši minētā pamatlēmuma 15. panta 1. punktam ir pieņēmusi galīgo lēmumu par nodošanu.

- 2) Pamatlēmuma 2002/584, kurā grozījumi ir izdarīti ar Pamatlēmumu 2009/299, 23. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību nav izpildīta, ja izpildes dalībvalsts uztic policijas dienestam uzdevumu pārbaudīt, vai pastāv nepārvaramas varas gadījums, kā arī to, vai ir ievēroti nosacījumi, kas ir nepieciešami, lai paturētu apcietinājumā personu, attiecībā uz kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, un vajadzības gadījumā lemt par jaunu nodošanas datumu, un tas tā ir pat tad, ja šai personai ir tiesības jebkurā brīdī vērsties pie izpildes tiesu iestādes, lai tā spriestu par minētajiem apstākļiem.**

Otrkārt, Pamatlēmuma 2002/584, kurā grozījumi ir izdarīti ar Pamatlēmumu 2009/299, 23. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja minētā pamatlēmuma 23. panta 3. punktā paredzētā prasība par izpildes tiesu iestādes dalību nav tikusi izpildīta, ir jāuzskata, ka šī 23. panta 2.–4. punktā paredzētie termiņi ir izbeigušies, un tādēļ minētā persona ir jāatbrīvo.

[Paraksti]